

Rīgas Tehniskā universitāte
Arhitektūras fakultāte

Arhitektūras projektēšanas katedra
Arhitektūras vēstures un teorijas katedra

Zinātnisko darbu (bakalaura darbu, maģistra darbu, promocijas darbu) un
studiju darbu (referātu teorētiskajos studijuursos,
diplomprojektu skaidrojošo aprakstu u. c.)

IZSTRĀDES VADLĪNIJAS

Rīga, 2020

Vadlīnijas izstrādāja

- Dr. habil. arch., profesors Jānis Krastiņš
- Dr. arch., profesors Uģis Bratuškins

Korektore Agra Turlaja

Vadlīnijas apstiprinātas izmantošanai studiju procesā bakalaura akadēmiskajā, maģistra profesionālajā un doktora akadēmiskajā studiju programmā „Arhitektūra” ar AF Domes lēmumu.

v.5.21.01.2021.

Saturs

1.	Darba autors (autori), vadītājs un konsultants.....	4
2.	Darba struktūra	4
3.	Vispārējie principi	5
4.	Detajas, kam pievēršama uzmanība.....	6
5.	Teksta uzbūve un interpunkcija.....	7
6.	Ilustrācijas.....	8
7.	Atsauces.....	8
8.	Citēšana	9
9.	Izmantoto avotu saraksts	9
10.	Publicēto darbu aprakstīšanas pamatprincipi	9
10.1	Iespieddarbu aprakstīšanas pamatprincipi	10
10.2	Elektronisko resursu aprakstīšanas pamatprincipi.....	13
11.	Nepublicēto materiālu aprakstīšanas pamatprincipi	14

Zinātnisks darbs ir analītiski pētniecisks darbs, kas sastāv no pētījuma priekšmetam atbilstošu faktu apkopojuma, strukturējuma un analīzes, kuras rezultātā tiek iegūti zinātniski inovatīvi secinājumi. Darba strukturēšanas, analītiskās loģikas un valodnieciskās izteiksmes principi ir līdzīgi neatkarīgi no tā apjoma. Šajās Vadlīnijās īsi raksturoti zinātniskā darba uzbūves un izklāsta principi, kas ir izmantojami arī jebkuru citu teorētisko darbu (studiju referātu, rakstu, eseju, u.c.) sagatavošanā. Vērsta uzmanība arī uz biežāk sastopamajām kļūdām.

1. Darba autors (autori), vadītājs un konsultants

Zinātniskā darba autors min savu pilnu vārdu un uzvārdu pirms vai aiz zinātniskā darba virsraksta. Minot savu vārdu un uzvārdu, autors automātiski apliecina, ka konkrētais darbs ir viņa oriģināldarbs un nesatur citu autoru intelektuālo īpašumu, ja vien tas nav īpaši atrunāts un skaidri identificējams, lietojot attiecīgas norādes vai atsauces.

Ja zinātniskais darbs ir vairāku autoru kopdarbs, visi autori (līdzautori) min savus pilnus vārdus un uzvārdus secībā, par kādu viņi ir vienojušies. Tā var būt atbilstoša katra līdzautora ieguldījumam darba tapšanā vai alfabēta kārtībā. Ja darbam ir zinātniskais vadītājs, viņš ir līdzautors, kura pilnu vārdu un uzvārdu min kā pēdējo līdzautoru sarakstā. Ja zinātniskais darbs ir izglītības iestādē vai promocijas padomē aizstāvams akadēmiskā vai zinātniskā grāda piešķiršanas darbs, pirms vadītāja zinātniskajiem grādiem, akadēmiskajiem nosaukumiem un pilna vārda un uzvārda jānorāda vārds "zinātniskais vadītājs".

Konsultants ir speciālists, kurš atbilstoši savai kvalifikācijai ir devis noteiktu ieguldījumu zinātniskā darba izstrādē. Ja zinātniskais darbs ir izglītības iestādē vai promocijas padomē aizstāvams akadēmiskā vai zinātniskā grāda piešķiršanas darbs, konsultantu titullapā norāda tikai tai gadījumā, ja konsultants sava ieguldījuma faktu apliecina ar parakstu. Vispārējā gadījumā darba autors var minēt konsultantus neobligātā pateicību un atzinību sadaļā darba ievaddaļā.

2. Darba struktūra

Jebkuram zinātniskam darbam ir ievads, analītiskā daļa, kas sastāv no 3–5 galvenajām nodaļām, secinājumi un izmantoto avotu saraksts. Darbam var būt arī dažādi pielikumi.

Darba struktūrai jābūt viendabīgai un harmoniskai. Ja analītiskās daļas vienai nodaļai ir apakšnodaļas, tad tām jābūt arī citās nodaļās. Apakšnodaļu skaits dažādās nodaļās var atšķirties, bet, ne vairāk kā par vienu vai divām.

Zinātniskā darba **ievadā** secīgi jāatspoguļo:

- 1) tēmas aktualitāte;
- 2) līdzšinējais tēmas izpētes līmenis;
- 3) pētījuma priekšmets;
- 4) pētījuma mērķis un uzdevumi;
- 5) pētījumā izmantotās metodes;
- 6) darba zinātniskā novitāte;
- 7) darba praktiskā nozīme;
- 8) darba aprobācija.

Paskaidrojumi par ievada saturu:

- Tēmas **aktualitāte** ir pētāmās tēmas pamatojums, fiksējot un apkopojot dažādus svarīgus un nozīmīgus faktus, notikumus un parādības kādā noteiktā laika posmā un konstatējot problēmsituācijas.
- Tēmas **izpētes līmenis** ir citu autoru līdzšinējā rezultatīvā veikuma par pētījuma tēmu analīze. Jāatspoguļo pasaulē sasniegtais tēmas izpētē un jāraksturo problēmas, kas saistītas ar līdzšinējiem pētījumiem. No šo problēmu izvērtējuma jāatvasina pētījuma priekšmets.
- Pētījuma **priekšmets** ir precīzi definētas pētāmās parādības, analizējamie elementi un to kopsakarības. Tās definējamas, konstatējot iespējamās parādības vai kopsakarības, kuras nav noteiktas līdzšinējos pētījumos. Pētījuma priekšmets nav jāsaprot kā vienīgi konkrēti apsekojami objekti.
- Pētījuma **mērķim** jāatbilst tēmas aktualitātei, taču atšķirībā no aktualitātes vispārīgā formulējuma tam jābūt precīzam un sasniedzamam. Pētījuma **uzdevumi** ir konkrētas darbības, kas jāveic mērķa sasniegšanas nolūkā. Uzdevumiem jābūt izpildāmiem un loģiski virzītiem uz mērķa sasniegšanu.
- Pētījuma **metodes** izraugās atbilstoši formulēto uzdevumu būtībai. Metode ir instruments, ar kura palīdzību analizē eksperimentāli iegūtus datus un pārbauda darba hipotēzes. Metodes grupē pēc to pazīmēm (piemēram, analītiskās: salīdzinošā analīze, grafiskā analīze u. c.; socioloģiskās: aptauja, ekspertu intervija u. c.), norādot, kādi uzdevumi ar kādām metodēm tiks veikti. Jānorāda, kādā veidā iegūts pētījuma izejmateriāls.
- Darba **zinātniskajai novitātei** jāatspoguļo autora atklājumi un atziņas, kas līdz šim nav bijušas zinātniskajā apritē, tiek pierādītas pirmo reizi vai nosaka kvalitatīvas izmaiņas pētāmajā priekšmetā.
- Darba **praktiskā nozīme** pamatojama ar iegūto inovatīvo secinājumu izmantošanas iespēju praktiskajā projektēšanā, plānošanā, pārvaldībā, citos pētījumos utt.
- Darba **aprobācijā** norāda autora publikācijas par pētījuma tēmu un ziņojumus zinātniskās konferencēs.

Analītisko daļu strukturē pēc vienota principa (piemēram, vienu nodaļu nestruktūrē pēc hronoloģiska, bet citu – pēc tipoloģiska, mākslinieciski stilistisku pazīmju vai vēl kāda principa). Atsevišķām nodaļām loģiski jāatbilst darba ievadā formulētajiem uzdevumiem, un to beigās dažos teikumos vai rindkopās jāizklāsta secinājumi, kas izriet no konkrētajā nodaļā veiktās analīzes. Analītiskajā daļā un secinājumos loģiski jāpamato ievadā formulētās problēmas, to risinājumi un mērķa sasniegšanas nolūkā veicamo uzdevumu izpilde.

Secinājumiem jābūt zinātniski inovatīviem. Tajos jāapkopo atsevišķās nodaļās gūtās teorētiskās atziņas un jāraksturo pētījuma mērķa sasniegšanas un uzdevumu izpildes pakāpe. Ja kaut ko nav izdevies pilnā mērā izpildīt, jāpaskaidro iemesli. Tie nedrīkst būt tādi, kurus bijis iespējams iepriekš paredzēt, vai sadzīviska rakstura (piemēram, nepietika laika, nebija atsaucīgi respondenti u. tml.). Secinājumos nedrīkst atkārtoties analītiskie argumenti, bet tajos var iezīmēt turpmākās izpētes jomas.

3. Vispārējie principi

Zinātniskā darba galvenais saturs ir **analīze** nolūkā iegūt jaunas atziņas. Darba virzību uz novitāti raksturo ar aktīvu rīcību apzīmējošiem vārdiem, piemēram, **apkopot, izpētīt, sistematizēt** u. tml. Jāizvairās no neitrālas vai pasīvas darbības raksturojumiem, piemēram, **parādīt, aplūkot** vai **aprakstīt**. Darba mērķis un uzdevumi nav arī autora pašizglītības nolūkā veiktas darbības, t. i., centieni kaut ko **iemācīties, uzzināt** u. tml.

Zinātniskā darbā jāanalizē atbilstoši darba ievadā konstatētajai tēmas aktualitātei formulētais pētījuma priekšmets. Tāpēc analīzes tekstā nedrīkst būt jautājuma teikumi, kuri formulēti kā autora pašam sev uzdoti jautājumi. Apgalvojumiem tekstā jābūt autora iegūtiem faktiem vai secinājumiem. Faktus vai apgalvojumus, kas minēti citu autoru darbos, iekļaut tekstā drīkst vienīgi kā citātus ar atbilstošu atsauci. Zinātniska darba uzbūvi veido atbilstoši induktīvās loģikas principiem – virzoties no atsevišķā uz vispārīgo un no atsevišķu faktu analītiskas salīdzināšanas un sistematizēšanas uz inovatīviem secinājumiem. Zinātnisks pētījums nebalstās uz deduktīvo loģiku, kas ļauj vienīgi izskaidrot sākotnēji pieņemtus apgalvojumus. Tāpēc pētījumu nestruktūrē no vispārējā uz atsevišķo jeb kā mācību grāmatā – vispirms aprakstot vispārzināmo un pēc tam to izskaidrojot un ilustrējot ar detaļām. Ne darbu kopumā, ne atsevišķas tā nodaļas nesāk ar aprioriem vispārinājumiem, it īpaši ar tādiem, kuri secinājumu veidā tieši vai pastarpināti atkārtojas visa zinātniskā darba nobeigumā jeb secinājumos. Tekstā lietojams viens un tas pats gramatiskais laiks. Parasti tā ir tagadne, un nav vēlams to jaukt ar pagātņi, taču, iekļaujot tekstā vēsturiskas atkāpes vai arī vēsturiska rakstura pētījumos, ir pieļaujams pagātnes lietojums.

Nodaļu un apakšnodaļu virsrakstiem jābūt lakoniskiem, vairoties no liekvārdības un kvalitāti, rezultātu vai citas pazīmes apriori raksturojošiem jēdzieniem. Virsrakstus neformulē kā jautājumus, ko autors uzdod pats sev vai kā emocionālus saukļus. Zinātnisks darbs nav beletristika, tajā konsekventi jāievēro zinātniskais stils.

Tekstā lietojami mūsdienu vietvārdi un mūsdienu transkripcija, arī citējot tekstus, kas rakstīti citā, senākā transkripcijā. Tas pats attiecas uz avotu nosaukumiem atsaucēs. Neraksta, piemēram, „Latvijas Architektūra”, bet „Latvijas Arhitektūra”. Jālieto apstiprināti latviešu valodas termini (piemēram, „gruntsgabals” latviski saucas „zemesgabals”, „karnīze” ir „dzega” utt.). Svešvārdu vietā, kuriem ir analogi vārdi latviešu valodā, vēlams izvēlēties latviešu valodas vārdus (piemēram, „rekomendēt” – „ieteikt”, „realizēt” – „īstenot”). Teksta piebārstīšana ar svešvārdiem nepadara to „zinātniskāku”. Citvalodu personvārdi vai vietvārdi transkribējami latviski atbilstoši katras valodas īpašvārdu atveides noteikumiem. Tekstā tos minot pirmo reizi, aiz vārdiem apaļajās iekavās slīprakstā norāda transkripciju oriģinālvalodā šajā valodā lietotajā alfabētā. Personu pirmo reizi min pilnā vārdā un uzvārdā, ieteicams arī īsi to raksturot, minot titulus, profesiju vai amatu, piemēram, „Nīderlandes Arhitektūras institūta ģenerāldirektors Ole Baumans (*Ole Bouman*)”. Turpmāk tekstā lieto vārda iniciāli un pilnu uzvārdu latviešu transkripcijā. Pieļaujama svešvalodās lietotu nosaukumu (galvenokārt vietvārdu) netranskribēšana, tos rakstot slīprakstā. Arī tekstā pieminēto grāmatu, dokumentu, pētījumu vai citu svešvalodās izstrādātu materiālu nosaukumus raksta oriģinālvalodā slīprakstā, iekavās dodot nosaukuma tulkojumu latviešu valodā, piemēram, „grāmatā *Archilab Europe : Strategic Architecture* (Arhitektūras laboratorija Eiropā : Stratēģiskā arhitektūra) Rīga tiek atzīmēta...”

Lietojot teksta uzsvērumus (treknrakstu, slīprakstu vai pasvītrojumu), vienlaikus lieto tikai vienu uzsvēruma veidu. Piemēram, iespieddarbu (grāmatu, rakstu krājumu, periodikas u. c.) nosaukumus tekstā raksta slīprakstā, nelietojot pēdiņas.

Zinātniskajā darbā vienu un to pašu priekšmetu, personu vai parādību sauc vienā un tajā pašā vārdā jeb viena un tā paša jēdziena apzīmēšanai lieto vienu un to pašu terminu. Zinātniskā darbā nav vēlams lietot sinonīmus. Sinonīmi pieļaujami, ja tie tieši neattiecas uz pētījuma priekšmetu.

4. Detaļas, kam jāpievērš uzmanība

Zinātniskus darbus raksta īstenības izteiksmes trešajā personā, tajos nelieto pirmo personu, arī daudzskaitlī (piemēram, „mēs redzam”, „ja runājam”, „šeit varam saskatīt”, „mēs to pazīstam” u. tml.) nē. Latviešu valodā neveikls un nevēlams ir vārds „pielietot”. Tas nozīmē „lietot” vai „izmantot”.

Zinātniskos tekstos nelieto retoriskus izteicienus un didaktiskas pamācības. Jāizvairās no liekvārdības, piemēram, no frāzēm: „runājot par”, „jāatzīmē, ka”, „jāsaka, ka”, „varētu minēt”, „der atcerēties”, „gribētos uzsvērt”, „nav šaubu, ka”, „svarīgi atzīmēt”, „kā nācies secināt”, „šai sakarā jāuzsver”, „būtiski atzīmēt”, „uzmanīgāk ielūkojoties .., nevar nepamanīt..”, „šodienas situācijā jāievēro, ka”, „tas liek atcerēties”, „ja paraugāties uz” u. tml. (Šeit un turpmāk minētie piemēri ir citāti no konkrētiem darbiem.)

Zinātniskos darbos nelieto subjektīvus vērtējumus vai apgalvojumus, piemēram, „veiksmīgais gadījums”, „protams”, „nav šaubu, ka ...”, „nopietnais pētījums”, „nenoliedzama ir ... ietekme”, „nepārprotami dominē”, „nepārprotami saistāma ar”, „ir skaidrs, ka”. Ja viss ir skaidrs, „nenoliedzams”, „nepārprotams” un „nav šaubu”, tad zinātniska novitāte izpaliek.

Nav vēlams nepamatots vēlējuma vai vajadzības izteiksmes lietojums, piemēram, „autors būtu vēlējies pieturēties pie zināmas klasifikācijas”, „gribētos uzsvērt”, „jāpievērš uzmanība”, „kā ievēribas cienīgs piemērs ... jānosauc” u. tml. Jāizvairās no atkārtotības, ko neattaisno arī vārdkopu „kā jau minēts”, „kā tika norādīts iepriekš” u. tml. lietojums. Ja tekstā ir minēts laika periods, kas aizņem kādu kalendāro desmitgadi, tad to ieteicams norādīt pilniem vārdiem, piemēram, „20. gadsimta divdesmitie gadi”. Nav vēlami neveiklie un latviešu valodā gramatiski nekorektie saīsinājumi „20. gs. 20. gadi” vai „1920-tie gadi”.

5. Teksta uzbūve un interpunkcija

Tekstu kārtu rindkopās. Rindkopa ir teksta satura samērā patstāvīga daļa – jēdzieniski skaidri saistītu, nobeigtu domu kopums. Rindkopā nedrīkst būt mazāk nekā divi teikumi un divas rindas. Vispārīgā gadījumā rindkopa nedrīkst beigties ar atsauci.

Jebkura rinda sākas ar pilnu vārdu vai gramatikas likumiem atbilstošu vārda pārnesumu. Jauna rinda nesākas ar pieturzīmi, tostarp ar domuzīmi. Starp skaitļiem un mērvienību apzīmējumiem, kā arī starp personas iniciāļiem un uzvārdu ir liekama atstarpe, piemēram, nevis K.Ozoliņš, 36km vai 0,5%, bet K. Ozoliņš, 36 km un 0,5 %. Skaitļi un to mērvienības, kā arī personas iniciāļi un uzvārds atrodas vienā rindā. Lai to panāktu, „MS Word” programmā izmanto nedalāmo atstarpī (tas ir, liekot atstarpī, vienlaikus tur nospiežot arī „Shift” un „Control” taustiņus). Nedalāmā atstarpe liekama arī vispārpieņemtajos saīsinājumos, piemēram, „u. c.”, „u. tml.”, „t. i.”. Kopā rakstāms saīsinājums „utt.”

Ja tekstā lietots iespraudums, tas no abām pusēm atdalāms ar domuzīmēm, pirms un pēc tām liekot atstarpes. Domuzīmes (–) vietā nelieto defisi (-). Starp diviem vienlīdzīgiem teikuma locekļiem raksta saikli. Starp vairākiem vienlīdzīgiem teikuma locekļiem liek komatus, bet starp priekšpēdējo un pēdējo – saikli. Ja domuzīmi lieto kā vienotājzīmi, lai parādītu divu

nozīmes ziņā tuvu jēdzienu saistījumu, to raksta starp vienojamiem vārdiem bez atstarpes, piemēram, „2001.–2011. gads”, „3–4 km”, „Kauņa–Viļņa”.

Lai tekstu būtu vieglāk rediģēt, vēlams datorprogrammā ieslēgt izdrukā neredzamo simbolu (atstarpju, rindkopu, lappušu dalītāju u. c.) attēlošanas režīmu ekrānā.

6. Ilustrācijas

Zinātniskā darba tekstā iekļaujamas **tikai paša autora sagatavotās** ilustrācijas (fotogrāfijas, shēmas, grafiki, tabulas u. c.). Pārpublicēšana nav zinātniskās analīzes metode. Darbā reproducēt agrāk publicētas citu autoru ilustrācijas var vienīgi tad, ja tās ir zinātniskās analīzes objekts un bez tām nav saprotama analīzes loģiskā gaita. Jebkurai citu autoru darbos (arī internetā) publicētai ilustrācijai jānorāda autors, atributējums (piemēram, celtnes datējums, autors un citas ziņas) un avots (darbs, kurā tā publicēta).

Ilustrācijas ievieto tekstā tūlīt aiz tās teksta sadaļas, uz kuru ilustrācija attiecas. Atsauci uz ilustrāciju norāda iekavās atbilstošajā teksta vietā.

7. Atsauces

Atsauces ir norādes uz darbā izmantotajiem informācijas avotiem. Tās ir autora domas argumentācijas un analītiskās konstrukcijas elements, kā arī darba zinātniskuma rādītājs. Atsauču sistēma ir visam darbam kopēja, to neveido katrai nodaļai atsevišķi, jo sadrumstalotas norādes traucē ērti uztvert izmantoto avotu kopumu. Norāda ne tikai citātu, bet arī analizēto faktu avotus.

Atsauci liek tekstā tieši aiz citāta vai minēta konkrēta fakta kā skaitli parastā rakstā kvadrātiekvās, piemēram, [26]. Skaitlis norāda avota numuru izmantoto avotu sarakstā. Aiz izmantotā avota numura slīprakstā norāda tās lappuses, uz kuru attiecas avots, numuru, piemēram, [26, 125]. Ja norādītas divas lappuses, tad starp lappušu numuriem liek komatu un atstarpju aiz tā, piemēram, [26, 131, 132]. Ja atsauce attiecas uz vairākām secīgi sekojošām lappusēm, tad starp to numuriem liek vienotājzīmi (domu zīmi) bez atstarpēm, piemēram, [26, 150–152]. Uz vienu un to pašu avotu darbā var atsaukties vairākkārt. Precīzai domas konstruēšanai un veiktās salīdzinošās analīzes ilustrēšanai var lietot vairāku informācijas avotu uzrādīšanu vienā atsaucē, piemēram, „...līdzīgas tendences analizētas vairāku autoru darbos [24, 36, 45, 72]”, „...viedokļu dažādība [25, 37, 46, 73] liecina par..” u. tml. Ja šādās atsaucēs aiz avotu kārtas skaitļiem seko arī norāde uz lappusēm, tad starp atsevišķo avotu atsaucēm liek semikolu, piemēram, [26, 157; 45, 263–265; 52, 968].

Ja tekstā analizēti dati, kas iegūti aptaujās, veicot intervijas, anketēšanu un. tml., tad šie materiāli darbam pievienojami kā pielikumi. Pielikumus numurē (1. pielikums, 2. pielikums utt.). Ja vairāki pielikumi ir līdzīgi pēc satura un struktūras, tos var kārtot grupās ar kopēju numuru. Var lietot vairākpakāpju numerāciju (piemēram, 1.1. pielikums, 1.2. pielikums utt.). Tekstā iekavās norāda atsauces uz atbilstošajiem pielikumiem līdzīgi kā uz ilustrācijām.

8. Citēšana

Tekstā iekļautos citātus liek pēdiņās. Aiz pēdiņām norāda atsauci. Jāatsaucas uz pirmavotu. Tas var būt arhīva dokuments, jebkurš cits nepublicēts dokuments, norādot tā atrašanās vietu, muzeja materiāls vai publicēts darbs, kurā citētais teksts publicēts pirmo reizi. Pārcitēšana, tas ir, citu autoru darbos jau citētu tekstu citēšana pieļaujama tikai atsevišķos gadījumos, atsaucē norādot pirmavotu un obligāti arī to darbu, no kura citāts ņemts, piemēram, [25, 8; citēts pēc 13, 28].

9. Izmantoto avotu saraksts

Izmantoto avotu saraksta mērķis ir sniegt uzskatāmu informāciju par pētījumā izmantotajiem avotiem, raksturot darba objektivitāti un nodrošināt iespēju ērti identificēt katru izmantoto avotu. Darbam pievienotajā sarakstā iekļautajiem izmantotajiem avotiem jābūt tieši saistītiem ar pašu darbu. Nenorāda avotus, no kuriem nav ņemti citāti vai faktu materiāls.

Izmantotos avotus sarakstā ieteicams grupēt pēc to vispārējām pazīmēm:

- iespaiddarbi (grāmatas, rakstu krājumi un periodiskie izdevumi);
- elektroniskie resursi un interneta avoti;
- arhīvu materiāli un citi nepublicēti dokumenti.

Atbilstoši konkrēta darba specifikai informācijas avotus var grupēt arī pēc citām pazīmēm, piemēram, likumdošanas akti un citi normatīvie materiāli u. tml.

Avotus apraksta oriģinālvalodā un kārtoti alfabēta secībā pēc galvenās atbildības vai nosaukuma, ja galvenā atbildība norādīta aiz tā (skat. publicēto darbu aprakstīšanas pamatprincipus). Tāpēc darba tekstā atsauču numerācija var nebūt secīga. Neatkarīgi no valodas vispirms kārtoti avotus, kas sarakstīti latīņu alfabētā, pēc tam – kirilicā un citos alfabētos. Neliela apjoma darbos (referātos, rakstos vai esejās) izmantoto avotu sarakstu var kārtot arī secībā, kādā atsaucē ir tekstā.

Galvenie noteikumi, kuri jāievēro, aprakstot izmantotos avotus, ir:

- publicētos darbus apraksta atbilstoši bibliogrāfisko norāžu standartu LVS ISO-690-1 (*Dokumentācija. Bibliogrāfiskās norādes : Saturs, forma un struktūra*. Rīga, 2001) un LVS ISO-690-2 (*Informācija un dokumentācija : Bibliogrāfiskās norādes. 2. daļa : Elektroniskie dokumenti vai to daļas*. Rīga, 2001) principiem;
- bibliogrāfiskajās norādēs iekļaujami elementi ir divējādi: **obligātie**, kuri nepieciešami, lai nepārprotami identificētu avotu (autors, nosaukums, izdošanas dati, apjoms un ISBN vai ISSN, ja tas ir uzrādīts izdevumā), un **fakultatīvie**, kas sniedz papildu ziņas par avotu (paralēlnosaukums, sērijas ziņas, piezīmes);
- ja bibliogrāfiskajā norādē galvenā atbildība ir vairāki autori, sarakstā to liek pēc pirmā minētā autora uzvārda. Ja autoru ir vairāk nekā četri, norāda pirmos trīs, bet pārējo uzvārdus aizstāj ar saīsinājumu „u. c.” vai tam atbilstošo ekvivalentu (ja darbs ir citā valodā);
- autors (autori) ir tikai persona (personas), kas uzrādīta (uzrādītas) titullapā vai publikācijas citos datos. Atsevišķu sadaļu autorus, kuri uzrādīti tikai satura rādītājā, kopējā izdevuma bibliogrāfiskajā aprakstā nenorāda.
- bibliogrāfiskās norādes raksta tikai tajā valodā, kurā publicēts darbs, šajā valodā apzīmējot arī norādes uz lappusēm;

- vairākvalodu publikāciju bibliogrāfisko aprakstu noslēguma daļā norāda, kādās valodās ir publikācija;
- visus vārdus, izņemot saikļus, periodisko izdevumu (laikrakstu, žurnālu u. c. turpinājumi izdevumu) nosaukumos bibliogrāfiskajās norādēs latviešu valodā sāk ar lielajiem burtiem;
- nepublicētiem avotiem norāda to deponēšanas vietu;
- atsaucoties uz arhīvu un muzeju materiāliem, norāda iestādes nosaukumu, atbilstošo fondu, aprakstu, lietu un lapu.

10. Publicēto darbu aprakstīšanas pamatprincipi

10.1. Iespieddarbu aprakstīšanas pamatprincipi

A. Grāmatas, rakstu krājumi, brošūras u. tml. publikācijas

Secīgi jānorāda:

- 1) Galvenā atbildība, t. i., publikācijas autora uzvārds un vārds vai iniciālis (nominatīvā, **treknrakstā**). Lai nepārprotami būtu skaidrs, kurš ir autora uzvārds, aiz tā liekams komats. Aiz galvenās atbildības liekams punkts. Ja galvenā atbildība ir kolektīvs autors kādas institūcijas personā (parasti to norāda titullapas augšējā daļā) vai galvenais redaktors, izdevuma sakārtotājs u. tml., ja tāds norādīts titullapā (parasti zem izdevuma nosaukuma), tad šos datus norāda aiz publikācijas nosaukuma (iekavās parastā rakstā). Vispirms norāda redaktora vai izdevuma sakārtotāja vārdu vai iniciāli, tad uzvārdu un pēc tā aiz komata – atbildību, piemēram, red.
- 2) Nosaukums (*slīprakstā*). Ja publikācijai ir apakšvirsraksts, tad starp virsrakstu un apakšvirsrakstu liek kolu ar atstarpī abpus tam. Ja publikācijai ir paralēlnosaukumi (var būt vairāki, parasti tie ir vairākvalodu publikācijām), starp tiem liekama vienādības zīme (=). Aiz nosaukuma liekams punkts.
- 3) Izdevums (parastā rakstā, piem., 3. izd.). Aiz tā liekams punkts.
- 4) Institūcija, kas organizējusi publikācijas izdošanu (parastā rakstā), ja tāda norādīta titullapā vai publikācijas citos datos.
- 5) Izdošanas vieta (pilsēta vai vairākas pilsētas; nominatīvā). Aiz tās liekams kols un atstarpe. Ja izdevumam ir vairākas izdošanas vietas, starp to norādēm liekams semikols un atstarpe;
- 6) Izdevējs (izdevniecība). Aiz tā liekams komats. Ja publikācijai ir vairāki izdevēji, jānorāda visi. Norāda tikai izdevniecības nosaukumu (izlaižot vārdus „izdevniecība”, „Verlag” u. tml., kā arī izdevniecības komerciālo statusu, piemēram, SIA, GmbH., Ltd. u. tml., ja šādi vārdi vai dati norādīti izdevumā).
- 7) Izdošanas datējums (gadaskaitlis). Aiz tā liekams punkts. Neatkarīgi no tā, kā izdošanas datējums dots publikācijā, to vienmēr norāda ar arābu cipariem.
- 8) Apjoms (kopējais lappušu skaits publikācijā).
- 9) Sērija (grāmatu sērijām, piemēram, Latvijas Arhitektūras un Mākslas Pieminekļi).
- 10) Piezīmes.
- 11) Starptautiskais grāmatas standartnumurs (*International Standard Book Number*) ISBN.

Piemēri:

Curtis, J. R. W. *Modern Architecture since 1900*. 3rd ed. London: Phaidon Press, 2003. 736 p. ISBN 0-7148-3356-8

Levina, M., J. Zilgalvis, J., Tipāne, A. u. c. *Sakrālās mākslas un arhitektūras mantojums Rīgā*. Rīga: Neputns, 2010. 472 lpp. Mākslas pieminekļi Latvijā. ISBN 978-9984-807-62-1.

Koch, W. *Baustilkunde : Das Standardwerk zur europäischen Baukunst von der Antike bis zur Gegenwart*. Gütersloh: Wissenmedia Brockhaus, 2013. 552 S. ISBN: 3-577-00302-2

Ziemeļniece, A. *Estētiskā kvalitāte ainaviskajā telpā : Lekciju konspekts kursam „Ainaviskās telpas problēmas”*. Latvijas Lauksaimniecības universitāte. Arhitektūras un būvniecības katedra. Jelgava: LLU, 1998. 96 lpp.

“Baltijas paletes” reģions. Rīgas reģiona Attīstības padome. Rīga, 2000. 8 lpp.

B. Grāmatu, rakstu krājumu u. tml. izdevumu sastāvdaļas

Secīgi jānorāda:

- 1) Galvenā atbildība, t. i., publikācijas autora uzvārds un vārds vai iniciālis (nominatīvā, **treknrakstā**). Detalizētākus nosacījumus skat. iepriekšējā sadaļā „Grāmatas, rakstu krājumi, brošūras u. tml. publikācijas”.
- 2) Sastāvdaļas nosaukums. Ja sastāvdaļai ir paralēlnosaukumi (var būt vairāki, parasti tie ir vairākvalodu publikācijām), starp tiem liekama vienādības zīme (=). Aiz nosaukuma liekams punkts.
- 3) Pamatpublicējuma (grāmatas, rakstu krājuma u. tml.) nosaukums (*slīprakstā*). Ja pamatpublicējumam ir apakšvirsraksts vai paralēlnosaukumi, tad tie jāapraksta atbilstoši iepriekšējā sadaļā "Grāmatas, rakstu krājumi, brošūras u. tml. publikācijas" minētajiem nosacījumiem. Periodiski izdotos zinātniskajos rakstu krājumos arī sērijas numurs un nosaukums var būt apakšvirsraksts. Aiz pamatpublicējuma nosaukuma liekams punkts.
- 4) Pamatpublicējuma (grāmatas, rakstu krājuma u. tml.) izdošanas vieta. Aiz tās liekams kols un atstarpe. Detalizētākus nosacījumus skat. iepriekšējā sadaļā "Grāmatas, rakstu krājumi, brošūras u. tml. publikācijas".
- 5) Pamatpublicējuma (grāmatas, rakstu krājuma u. tml.) izdevējs. Aiz tā liekams komats.
- 6) Pamatpublicējuma (grāmatas, rakstu krājuma u. tml.) izdošanas datējums. Aiz tā liekams komats.
- 7) Laidiena (sējuma, burtnīcas u. tml.) numurs (ja ir). Aiz tā liekams komats.
- 8) Sastāvdaļas atrašanās vieta pamatpublicējumā (lappuses). Ja atsauce attiecas tikai uz konkrētu lappusi vai lappusēm, norāda tikai to vai tās. Aiz tās liekams punkts.
- 9) Pamatpublicējuma sērijas nosaukums (piemēram, Materiāli Latvijas mākslas vēsturei). Aiz tās liekams punkts.
- 10) Piezīmes. Aiz tām liekams punkts.
- 11) Starptautiskais grāmatas standartnumurs (*International Standard Book Number*) ISBN vai starptautiskais seriālizdevumu standartnumurs (*International Standard Serial Number*) ISSN.

Piemēri:

Zilgalvis, J. Arhitekts Kārlis Eduards Strandmanis Jelgavā, Latvijā un Lietuvā. *Senā Jelgava*. Rīga: Neputns, 2010, 252.–261. lpp. ISBN 978-9984-807-73-7.

Treija, S. Housing Estate Mežciems and Gaiļezers Hospital. *Living and Dying in the Urban Modernity : Denmark. Estonia. Finland. Iceland. Latvia. Lithuania. Norway. Sweden. Nordic–*

Baltic Experiences : Docomomo. Publ. by the Royal Danish Academy of Fine Arts, School of Architecture in cooperation with Chalmers University of Technology, 2010, p. 88–92. ISBN 978-87-7830-242-7.

Briņķis, J., Buka, O. Urban Planning Aspects of the Synthesis of Architectural and Urban Environment = Arhitektoniski telpiskās vides sintēzes pilsētplānošanas aspekti. *Scientific Journal of Riga Technical University: Series 10 : Architecture and Urban Planning = RTU Zinātniskie raksti : 10. sērija : Arhitektūra un pilsētplānošana*. Rīga: RTU, 2010, Vol. 4 = 4. sēj., p. 62–67, 141.–143. lpp. Angļu un latviešu val. ISSN 1691–4333.

Krastiņš, J. Riga'da Art Nouveau Mimarliği = Art Nouveau Architecture in Riga. *Avrupa'dan Istanbul'a Yeni Sanat 1890–1930 = Art Nouveau from Europe to Istanbul 1890–1930*. Istanbul: Haziran, 2005, p. 83–92. In Turkish and English. ISBN 975-8813-28-5.

C. Periodisko izdevumu (laikrakstu, žurnālu u. c. turpinājumi) sastāvdaļas

Secīgi jānorāda:

- 1) Galvenā atbildība, t. i., publikācijas autora uzvārds un vārds vai iniciālis (nominatīvā, **treknrakstā**). Detalizētākus nosacījumus skat. sadaļā „Grāmatas, rakstu krājumi, brošūras u. tml. publikācijas”.
- 2) Raksta nosaukums. Ja izdevums ir vairākās valodās, tad nosaukumu norāda visās valodās kā paralēlnosaukumus, starp tiem liekot vienādības zīmi (=). Aiz nosaukuma liekams punkts.
- 3) Periodiskā izdevuma nosaukums (*slīprakstā*). Aiz tā liekams komats.
- 4) Izdošanas datējums (gadskaitlis). Aiz tā liekams komats. Ja izdevumā īpaši norādīta izdošanas vieta, aprakstā pirms datējuma norāda arī to.
- 5) Laidiena apzīmējums (numurs; laikrakstiem – izdošanas diena un mēnesis). Aiz tā liekams komats.
- 6) Atrašanās vieta periodiskajā izdevumā (lappuse vai lappuses). Ja atsauce attiecas tikai uz konkrētu lappusi vai lappusēm, norāda tikai to vai tās.
- 7) Starptautiskais sērijizdevuma standartnumurs (*International Standard Serial Number*) ISSN.

Piemēri:

Anteniške, A. Ventpils bibliotēka. *Latvijas Arhitektūra*, 2005, Nr. 4(60), 14.–23. lpp.

Krastiņš, J. Die städtebauliche Entwicklung Rigas in der Zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts. *Berichte zur Raumforschung und Raumplanung*. Wien, New York, 1989, Heft 1–2, S. 38–43.

Krastiņš, J. Viedoklis par Latvijas Nacionālās bibliotēkas jauncelni. *Zinātnes Vēstnesis*, 2005, Nr. 10, 23. maijs, 4. lpp.

Zilgalvis, J. Dunties muižas kungu māja gadsimtu gaitā. *Mākslas Vēsture un Teorija*, 2005, Nr. 4, 33.–37. lpp.

10.2. Elektronisko resursu aprakstīšanas pamatprincipi

A. Lokālie elektroniskie resursi – CD, DVD u. tml.

Secīgi jānorāda:

- 1) Galvenā atbildība, t. i., avota autora uzvārds un vārds vai iniciālis (nominatīvā, **treknrakstā**). Detalizētākus nosacījumus skat. sadaļā „Grāmatas, rakstu krājumi, brošūras u. tml. publikācijas”. Ja avota autors nav norādīts, aprakstu sāk ar nosaukumu.
- 2) Avota nosaukums (*slīprakstā*). Aiz nosaukuma pieturzīmi neliek.
- 3) Resursa veids [piemēram, CD, „datnesis” u. tml.] kvadrātiekvās. Atkarībā no resursa veida aiz tām liek punktu vai kolu (ja seko paskaidrojums par resursa veidu).
- 4) Izdošanas vieta. Aiz tās liekams kols.
- 5) Izdevējs. Aiz tā liekams komats.
- 6) Izdošanas datējums. Aiz tā liekams punkts.
- 7) Netirāžētiem lokāliem elektroniskiem resursiem aiz vārda „Pieejams”, jānorāda, kur resurss ir deponēts, piemēram, Kuldīgas novada pašvaldības Būvniecības nodaļas arhīvā, arhitekta Antona Bērziņa personīgajā arhīvā u. tml..

Piemēri:

Podnieks, J. *Strēlnieku zvaigznājs* [DVD]: dokumentāla filma. Rīga: Jura Podnieka studija, 2010.

Aleksandrs Čaks: biogr. multimediju CD = biogr. multimedia CD. Rīga: Digitālā darbnīca; Digitālā laboratorija; A. Čaka memoriālais dzīvoklis, 2004. Paral. latviešu un angļu val. Piel. 1 bukl. (lietotāja pamācība). ISBN 9984-19587-2.

Krastiņš, J. *Reinholds Georgs Šmēlings (1840–1917) – Rīgas pilsētas arhitekts (1879–1915) = Reinhold Georg Schmaeling (1840–1917) – Riga City Architect (1840–1917)* [DVD]: videofilma. Rīga: Rīgas pilsētas arhitekta birojs, 2009. Latviešu un angļu valodā.

Bumbiere, D. *Tirdzniecība Kuldīgā 19. gadsimtā–20. gadsimta sākumā* [CD]. Kuldīga, 2007, 61. lpp. Pieejams Kuldīgas novada pašvaldības Būvniecības nodaļas arhīvā.

B. Interneta vietnes vai mājaslapas un to sastāvdaļas

Secīgi jānorāda:

- 1) Galvenā atbildība, t. i., sastāvdaļas autora uzvārds un vārds vai iniciālis (nominatīvā, **treknrakstā**). Detalizētākus nosacījumus skat. sadaļā „Grāmatas, rakstu krājumi, brošūras u. tml. publikācijas”. Ja avota autors nav norādīts, aprakstu sāk ar nosaukumu.
- 2) Sastāvdaļas nosaukums. Aiz nosaukuma pieturzīmi neliek.
- 3) Resursa veids [latviski „tiešsaiste”, angļiski un vāciski „online”] kvadrātiekvās. Aiz tām liekams punkts.
- 4) Galvenā avota (interneta vietnes vai mājaslapas) nosaukums (*slīprakstā*). Aiz tā pieturzīmi neliek.
- 5) Ja resursā ir konstatējams, jānorāda arī izdošanas vieta, izdevējs, izdošanas datējums, laidiena apzīmējums un datējums (elektroniskajiem laikrakstiem vai žurnāliem). Starp šīm norādēm liekami komati.
- 6) Resursa skatīšanas datums kvadrātiekvās [latviski „skatīts”, angļiski „cited”, vāciski „zitiert”, krieviski „просмотрено”]. Aiz kvadrātiekvām liekams punkts.
- 7) Interneta vietnes vai mājaslapas pieejas pilna adrese.

Piezīmes:

- 1) Saskaņā ar ISO-690-2 pirms interneta vietnes adreses jābūt frāzei „Pieejams:” (angliski „Available at:”), taču tā nav nepieciešama, jo iespējams, ka resurss tīmeklī vairs nav pieejams. Tāpēc norāda resursa skatīšanas datumu.
- 2) Ja avots ir neliela apjoma interneta vietne (nav apjomīgākas vietnes sastāvdaļa), tad resursa veida norādi [tiešsaiste] apvieno vienās kvadrātiekvās ar skatīšanas datumu, piemēram, [tiešsaiste 13.01.2011].
- 3) Avota aprakstā Interneta vietnes adrese jānorāda parastā rakstā (bez pasvītrojuma vai izcēluma citā krāsā).

Piemēri:

Kārklīņa, G. Spīķeru rajons pasaules arhitektu vīzijās [tiešsaiste]. *Mana Māja № 194, 2010, 22. nov.* [skatīts 13.01.2011]. <http://www.majalv.lv/index.php?n=649&a=1551>

Kas ir Spīķeri? *Spīķeri – radošo industriju kvartāls* [tiešsaiste 13.01.2011]. <http://spikeri.lv/lapa/kas-ir-spikeri>.

Steuteville, R., Langdon, P. The New Urbanism : A Better Way to Plan And Build 21 st Century Communities [online]. *New Urban News* [cited 31.03.2010.]. <http://newurbannetwork.com/article/new-urbanism-better-way-plan-and-build-21st-century-communities>.

Latvijas autoceļu tīkls. *Latvijas Valsts ceļi* [tiešsaiste 10.02.2011.]. <http://www.lvceli.lv/LV/?i=15>.

11. Nepublicēto materiālu aprakstīšanas pamatprincipi

Nepublicētie materiāli ir dokumenti, rokraksti, attēli vai jebkuri citi grafiskie darbi, kas glabājas arhīvos, muzejos vai dažādās kolekcijās, kurām ir noteikts juridiskais statuss. Izmantoto avotu sarakstā aprakstot nepublicētos materiālus, jāpievērš uzmanība tam, lai aprakstīto materiālu nevarētu uztvert kā publicētu darbu.

Jebkura nepublicētā materiāla aprakstā **vispirms jānorāda krātuve**, kurā materiāls glabājas. Ja darbā ir vairākas atsauces uz materiāliem, kas glabājas šajā krātuvē, tad pirmajā atsaucē norāda krātuves pilnu nosaukumu un aiz tā iekavās – saīsinājumu, piemēram, Latvijas Valsts vēstures arhīvs (LVVA), Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes Pieminekļu dokumentācijas centrs (NKMP PDK), RTU Arhitektūras fakultātes arhīvs (RTU AFA), Ģ. Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzejs (JVMM). Sekojošajās atsaucēs aprakstu sāk ar saīsinājumu.

Atsaucēs uz arhīvu materiāliem aiz arhīva nosaukuma secīgi norāda fonda, apraksta un lietas, kurā glabājas dokuments, numuru un dokumenta lapas numuru.

Piemēri:

LVVA, 6343. fonds, 8. apraksts, 323. lieta, 5.–7. lapa.

Krievijas Valsts kara vēstures arhīvs (KVKVA), 802. fonds, 5. apraksts, 7. sējums, 13472. lieta, 1. lapa.

Atsaucēs uz materiāliem, kas glabājas dažādās dokumentu krātuvēs, aiz krātuves nosaukuma norāda dokumenta uzskaites vai reģistrācijas numuru (ja tāds ir) un aiz tā – dokumenta nosaukumu, autoru (iekavās, ja tas ir zināms), dokumenta sastādīšanas vietu (ja

tā ir zināma), dokumenta datējumu un lappušu vai lapu skaitu. Ja atsauce attiecas uz konkrētu lappusi vai lapu šajā dokumentā, tad norāda šo lappusi vai lapu.

Piemēri:

JVMM, 30955/217.

Baltijas centrālā bibliotēka (BCB), 408.1.

NKMP PDC, Kuldīgas pilsētas vēsturiskā centra apbūves inventarizācija (autori Z. Bikše un D. Lēvalde). Rīga, 2009.160 lpp.

RTU AF, Rehabilitācijas centrs Kaucmindē (diplomprojekts, autors A. Šteinbergs). Rīga, 2016. 32 lpp.